

BONVIVAN S KISTOM

piše **Ivan Blažičko** snimio **Romeo Ibršević**

Danas je kod nas malo slikara koji rade ono što vole i od toga mogu živjeti. Jedan od tih je **Vatroslav Kuliš**, ugledno ime hrvatskog slikarstva, negdašnji fakin iz Dubrave kojemu je jedan kalendar zaustavio karijeru strip-crtača

Boris je moj frend, galerist, kod kojeg se okupljaju neke od najjačih slikarskih faca u Hrvatskoj. Svijet ne sasvim blizak športskim komentatorima, ljudi specifičnog senzibiliteta, istovremeno moćni i krhki, prožeti snagom svoje umjetnosti, ali i strahovima, od onih banalnih, povezanih s računima i kreditima, do dubokih strahova o vrijednostima vlastita djela. Doma kod Borisa, prije mnogo godina, vidio sam prva Kuliševa ulja na platnu. Apstraktne močvare, slike prepune neke začudne energije, pa onda, u drugom kutu, valovi. More u svom bijesu, preneseno na platno i slomljeno vatrenom crtom.

– Ko je ovo naslikal? – pitao sam Borisa.

– To ti je Kuliš, Vat, znao sam da bu ti se sviđalo. Tip je lud k'o puška.

– Čuj, Boris, jel bi on meni štel naslikati nekaj, onak, samo za mene?

– Nemam pojma, dođi danas do mene u galeriju, pa ga pitaj...

Jesmo li se upoznali tog, ili nekog sljedećeg dana, nije za priču važno. Važno je da sam skupio hrabrost i, nakon dva-tri gemišta, počeo daviti uglednog, nagrađivanog velikana hrvatskog slikarstva:

– Jel ti znaš, Vat, kak puše bura ispod Velebita i kakvi se valovi razbijaju na kame-

noj, lunarnoj obali Paga? To ti je najjači val na svijetu. Jebeš valove oceana, fućkaš valove od juga, val od velebitske bure je kralj valova, to ti je onakav, k'o boksački kroše, kratkouzlazni, trzajni, ali nakon tog vala nema ti spasa.

Gledao me je, pomalo u čudu, onim svojim živim i zaigranim očima. „Platit će mi Boris, koji mi je navukao još jednog udava na vrat”, vjerojatno si je mislio u sebi.

Ali, kako su klizili gemišti, kako je curila noć u beskraj, priča o emotivnoj energiji valova od bure bivala je sve žustrija, poklopile su se neke zajedničke misli, izgovorene su neke zajedničke riječi i bilo je neminovno:

MOJ GLAVNI SLIKARSKI IZRAZ JE SVAKAKO BOJA, SONORNA, MEDITERANSKA, PREKO NJE NAJBOLJE IZRAŽAVAM SVOJE IDEJE I EMOCIJE – POJAŠNJAVA KULIŠ

– Buš mi naslikal val od bure?

Kasnije, u mojim potragama za ljepotom, Kuliševo je slikarstvo igralo važnu ulogu, ali jednako su važna bila i druženja, sumanuta, divna, alkoholna, ali lucidna, ajvar partiji i Vatov recept za pindur.

Vrijeme je, nakon svega, za ozbiljan razgovor...

Kako su izgledali tvoji slikarski počeci, tko je potaknuo ljubav prema slikarstvu, tko je otkrio tvoj talent?

Ja sam zapravo počeo svoj likovni put crtanjem stripova. Točnije, precrtavanjem naj-

dražih stripova poput Princa Valianta Halla Fostera, Rip Kirbya Johna Prenticea zatim Krcka i Maleckog Raymond Masheroa. Jako sam volio belgijsku školu strip crtača poput Herrgea. Satima sam mogao precrtavati Kroz minula stoljeća Julesa Radilovića, pa Beke-rovog Zavišu, Maurovićevog Crnog jahača. Uopće sam s velikim nestrpljenjem čekao nastavke Plavog vjesnika, Kekeca, Strip revija. Sjećam se da su nam Bekerove cure iz stripova bile prvi komadi koji su nam palili prve erotske vatre, još pomalo nejasne, ali maštovito romantične. To je bilo naše erotsko guglanje, današnjim klincima bi izazvalo

podsmjeh, a nama je to bio izlet u 1001 noć.

Naravno da me ta crtačka predanost dosta odvajala od igranja nogometa moje generacije ili od odlaska na tekme na koje bi, istina rijetko, otišao s dečkima. Stadion nam je bio blizu, samo dvije tramvajske stanice. Kako je cijela klupa bila tanka s lovom, često smo preskakivali ogradu ili u najgorem slučaju gledali s drveta. Tako sam pomirivao tajni likovni život i normalni život ceste dečka iz predgrađa.

Jednog je dana tata donio kalendar s mediteranskim pejzažima na kojem su bile slike Joba, Medovića, Babića, Murtića..., cijeli pre-

sjek modernih i suvremenih slikara. Taj mi je kalendar zaustavio karijeru strip crtača prije nego što sam je i počeo, doduše, već sam imao nekoliko tabli svojeg originalnog stripa gdje sam ja bio scenarist, crtač, producent ili ne znam što sve ne ide uz to. Valjda izdavač nadobudni!

Tako sam, eto, počeo slikati, a profesori likovnog su uočili i potvrdili ono što sam već nekako i sam počeo shvaćati – da će slikanje postati moj životni poziv. I nisam nikad posumnjao u odluku. Blago meni.

Što je bilo na slikama koje si izložio kao 18-godišnjak na svojoj prvoj izložbi, koji motivi?

Tamo je bilo svih tema, svega... Portreta, veduta Dubrave, mrtvih priroda, marina, jedna velika slika pogreba... Dakle, sve i svašta, kompletan katalog klinca koji želi pokazati sve što zna. Ipak ima nekoliko slika Dubrave kojih se ni danas ne sramim. Jako mi je značilo što mi je na otvorenju dao podršku slikar Vladimir Filakovac koji je živio u Dubravi i imao status legende po osnovnim školama u Dubravi. Bilo ih je inače četiri – dvije u gornjoj Dubravi, dvije u donjoj. Ja sam, hvala Bogu, do osmog razreda pohađao sve četiri. Ne može mi nitko prigovoriti da nisam bazično vrhunski školovan!

Koliko je bilo odrastanje u Dubravi bilo važno u tvom slikarskom formiranju?

Jako važno. Odrastanje u predgrađu ima svoje specifičnosti i jedno posebno bogatstvo kojeg čine livade, šumarci, kukuruzišta, potoci... Sve to čini jedno djetinjstvo slobode i bliskosti prirodi. Ljeti je bilo zabavno nakon kiše gacati po toplim lokvama vode. Za suhih dana, po prašini bismo vukli granje i radili si dokoljenice.

Nedaleko je bila pruga gdje smo stalno gledali vlakove. Nad stanicom Trnava bilo je malo uzvišenje od kuda su po cijele dane puštali vagona na tadašnji ranžirni kolodvor koji je imao mnoštvo tračnica na koje bi željezničari spuštali vagona, svakog na svoju tračnicu. Zatim bi odlazili u različite, tajanstvene daljine.

Odmah iza tih pruga bio je aerodrom. Promatrali smo avione koji su slijetali toliko preko naše ulice da bi uspijevali vidjeti glave pilota. Još danas mi je zvuk avionskog motora, asocijacija na vedro plavo ljetno nebo nad Dubravom.

Gdje si izlazio, tko su ti bili najbolji prijatelji?

U osnovnoj školi najviše sam se družio sa Rajkom Šandorom. Osim škole združila nas je

ljubav prema stripovima. Rajko je imao kuću i dvorište tik uz potok Štafanovec, a nedaleko je bila ogromna livada s barama i trstikom. Sve je bilo jako slikovito, krajolik je bio navlas isti kao u stripovima Raymonda Macherota.

U srednjoj smo čoporativno išli na plesnjake, moja ekipa – Tretinjak, Kolarić, Muller, Bešlić. Najčešće u Ribnjak ili u Studentski centar. Sjećam se da je za ulaz u Ribnjak trebalo nositi kravatu, pa smo svi ulazili na istu. Kako je koji ušao bacio bi odozgo s terase sljedećem...

Kad sam krenuo na faks upoznao sam Zlatka Viteza. Ujutro bi se sreli na stanici i išli svaki na svoju akademiju. U to doba sam obožavao kazalište i išao sam češće nego u kino. Neke sam predstave gledao i desetak puta. Recimo, „Zločin i kaznu”. Obožavao sam tu predstavu makar je trajala četiri sata. Stevo Krnjajić je bio odličan, poslije smo se na šanku i sprijateljili... Zlatkove sam tekstove znao napamet. S njim bi često, kad bismo dugo ostali u Klubu književnika (tada kultno mjesto) i išli u Dubravu pješice jer bi nam pobjegao zadnji tramvaj, po putu s njim ponavljao neke njegove tekstove.

Sjećam se kako mi je bilo neugodno kad sam između 4 i 5 ujutro išao doma Štafanovečkom, jedini u suprotnom smjeru, a pored mene kolone ljudi još bunovnih i pospanih žurilo bi prema tramvajskoj stanici i prvim jutarnjim tramvajima. Bio je još mrak, činilo mi se da su svi u crnom, kao da su bili likovi s Van Goghovih crteža. Mislio sam da me svi poprijeko gledaju, a ljudi su zapravo bili zaočupljeni svojim brigama.

Jednog je dana tata donio kalendar s mediteranskim pejzažima na kojem su bile slike Joba, Medovića, Babića, Murtića... Taj mi je kalendar zaustavio karijeru strip crtača prije nego što sam je i počeo

Koliko je profesor Šime Perić utjecao na tvoj slikarski put?

Profesor Perić prije svega je bio jako tolerantan i nenametljiv, pa su njegovu klasu željeli svi studenti koji su već bili formirani, ako se to u tim godinama moglo reći. On je naime podržavao pojedinačne senzibilitete i na taj je način dobio veoma jaku generaciju. U klasi smo bili Breda Beban, Rončević, Kipke, Lapuh, Maračić, Molnar i ja.

Iako sam vidio i tvoje portrete i grafičke mape s motivima Zagreba, istraživanje boja ipak je temelj tvoje umjetnosti. Možeš li nam približiti svoju slikarsku filozofiju?

Najteže je govoriti o svome djelu. Osim toga tako ga previše označiš i onda previše uputiš gledatelja, možda ga spriječiš da vidi ono što bi vidio, doživio bez sugestije. Točno, moj glavni slikarski izraz je svakako boja, sonorna, mediteranska, preko nje najbolje izražavam svoje ideje i emocije koje su u meni potakle stvari i okolina. Taj način slikarskog izražavanja poslije glazbe najbolje potiče moje emocije. Najneposrednije.

Vratimo se još malo „stvarnom” životu. Gdje si susreo suprugu?

Danijelu sam sreo u kazalištu. Plesala je u Studiju za suvremeni ples Tihane Škrinjarić. Sve su bile jako zgodne cure. Ja sam radio

**Izrada muških odijela
po vašim mjerama,
dođite i ostvarite svoj san...**

Odijela za svečane prigode,
vjenčanja, mature,
diplome, za poslovne ljude,
za svaku prigodu.

Uvjerite se u domaću kvalitetu!

**Ilica 58, ZAGREB
Tel: 01/4847-208
www.moda-sabic.hr
E-mail: info@moda-sabic.hr**

neku scenografiju za Tahira Mujičića, čini mi se, a Studio je imao neke probe. Upoznao sam Danijelu i počeo je zapitkivati o izlascima i to... Međutim nakon prvih kavica nikako nisam napredovao, cure su joj ispričale da baš nisam tip na dobru glasu. Nama s likovne akademije brzo bi se priljepila etiketa boem, cuger, ženskar, makar bi te karakteristike trebale bit normalne kad si mlad, valjda... Uglavnom, Danijela mi je bježala kao Moby Dick kapetanu Ahabu preko puno mora i oluja. Prošlo je puno vremena i stotine kartica teksta da steknem povjerenje. Napokon, nakon toliko truda i stečenog kreditnog rejtinga normalni epilog bila je – ženidba. Pobjedio sam svoju reputaciju.

S 25 si diplomirao, a sa 28 već počinješ raditi kao likovni urednik u Leksikografskom zavodu. Kako si spajao svoj razbarušeni stil života s uredskim poslom?

Da, Tomislav Ladan me pozva da se javim na to mjesto i činilo mi se jako zanimljivo i časno radit u Leksu. Bio sam mlad i izdržljiv, prekaljeni borac iz noćnog života teatra i Kluba književnika. Ponekad sam znao dolaziti na posao ravno iz noćnog života.

Sjećam se kako mi je bilo neugodno kad sam između 4 i 5 ujutro išao doma Štefanovečkom, jedini u suprotnom smjeru, a pored mene kolone ljudi, još bunovnih i pospanih, žurilo bi prema prvim jutarnjim tramvajima.

Rock glazba igrala je važnu ulogu u tvom životu. Slikao si uz glazbu, ljubio uz glazbu, je li riječ o specifičnoj energiji rocka koja je budila tvoje emocije?

Cijela moja generacija formirala se uz rock, ne samo kao glazbu nego kao kultura ponašanja (ili neponašanja kako su mislili stariji), kao životni stavovi. Prvo Elvis zatim šok Beatlesa, a onda gromoglasni silazak s neba – Rolling Stonesi. Svim mojim prijateljima, nekako jednoglasno, oni su postali glavni bend. Osim što su žešće prašili pod utjecajem bluesa, njihov izgled bio je buntovnički, njihovovo ponašanje bilo je idealno za nas u pubertetu. Nama iz predgrađa Beatlesi u odijelima bili su preumiveni. I danas, kad se gleda s odmakom, onisu ipak bili pop bend, a manje rock kakav smo mi sanjali. Svakako da su dali hrpu nezaboravnih evergreena i sve češće se uhvatim kako stavljam njihov CD i onda se nekako raznježim...

(Ovdje moram prekinuti razgovor i ispričati jednu priču. S Vatom sam već bio prijatelj, odlazio do njegovog ateljea, znali smo se zapiti, prošli smo fazu Riffova (Vatov ciklus), a onda sam dobio pozivnicu za otvaranje izložbe novog ciklusa, *Herbarium pictorum*, u Muzeju za umjetnost i obrt. Nisam otišao na otvaranje, vjerojatno sam iz offa komentirao neku glupu utakmicu, ali koji dan kasnije otišao sam pogledati izložbu. Sam, u miru, ušao sam u prostor, nije bila gužva i dočekala me nova eksplozija Kuliševih boja i emocija. I onda, u jednoj prostoriji, na suprotnom zidu – „Brown sugar“! Slika me pogodila direktno u špic brade i to sa desetak metara udaljenosti. Osim likovnog odgoja kod Popasa u Kušlanovoj i pabirčenja podataka o slikarstvu i slikarima kroz odgoj i opću kulturu, nemam nikakovog formalnog obrazovanja o likovnoj umjetnosti. I ne treba mi. Imam oko i srce, a Vatov „Brown sugar“

uzbudio je sve moje osjećaje. Odmah telefon:

– Tu sam, na izložbi; je, super je, samo reci kaj košta „Brown sugar”? Jebe mi se, idem dignuti kredit, samo reci kaj košta?

Već ju je prodao, nekom doktoru, ili zubaru, svejedno, ali bilo mu je tako silno neugodno dok mi je tumačio da je otišla, odmah, na otvaranju izložbe, da smo se morali pošteno napiti da tu tugu zbrišemo...)

O Vatu Kulišu nerijetko se govori kao o bonvivanu i hedonistu, ali, zapravo, cijelo vrijeme ti si strašno puno radio – nizali su se ciklusi, scenografije, rad u LZ-u... Znači li to da je hedonizam bio tek maska?

Ne, nije. Uvijek sam volio uživati u životu i ta se euforija može iščitavati na mojim slikama. Da, radio sam i odgovorne poslove predano i s ljubavlju, ali bi noću ružio, družio se, pio u finim količinama. A tu je još i dodatni tanak led – kazalište, glumice... Zapravo se pitam kad sam uopće stigao spavati!

Druženja su važan dio tvog života, razgovori s intelektualcima poput Zidića, sa slikarima poput Milenkovića, ali i veselice s Borisom i mojom malenkosti. Što ti uopće znače ta druženja i imaju li kakvog utjecaja na tvoje slikarstvo?

Druženja s dragim prijateljima svakako donose i novu energiju. A i život zamućen vinčekom nemre škodit... Zidić često zna zabavljat društvo kozerijom i štiklecima o Stančiću, Rendiću, Hegedušiću, uvijek ga je lijepo slušati, s Milenkovićem mi je jednako ugodno...

Kako se snalaziš u ovom „izokrenutom” vremenu, kada se zatiru neke stare, tradicionalne vrijednosti, a nude drugačiji, tvrde „moderniji” pogledi na svijet?

Okružiš se ljudima tvog senzibiliteta, interesa, sličnih sklonosti...

Dobar si kuhar; što bi spremio da me impresioniraš?

Kokota u vinu. To sam često radio i jako se sviđa mojim prijateljima. Ili možda patku u naranči... Inače, završio sam tečaj kineske kuhinje zajedno sa dvojicom studenta – Perom Močibobom i Banetom Milenkovićem.

Mislim da mi ta kuhinja dobro ide. U školici nam je bilo super. U kratko smo se vratili u školske dane i glupirali se na taj način. Pero je vodio u zajebanciji, zbunjivali smo chefa!

Priroda, more, njihova energija, izvori su tvoje inspiracije. Ali što je sa ženama? Zašto nema aktova, zašto nema tvojih slika s nedokučivom energijom žena, a znam da ti nisu mrske?

Aktovi su iz nekih drugih vremena, osim možda u fotografiji, žene su utkane u slikarstvo i moje neprekidno divljenje prema njima. One su razlog za umjetnost od ranih koraka likovnog izražavanja. Od mladost djeluju na nas kao slapovi guste mjesečine, nažalost tu i tamo sakrije ih neki oblak.

Osim glazbe, voliš i književnost – što te sada zaokuplja – čitaš li suvremene hrvatske autore?

Da, nedavno sam, sa zakašnjenjem, pročitao Ferićev „Kalendar Maja”, Pavličićev „Brod u dvorištu” Pavličića, volim čitati Tribusona s kojim sam i prijatelj, a uvijek se volim vraćati na Slobodana Novaka, Antuna Šoljana i Danijela Dragojevića. Nedavno sam čitao novu zbirku Gordane Benić. Čitanje mi odlično pomaže u koncentraciji, nakon toga slikam „kao nov”.

Koliko pratiš kazalište, televiziju i film?

Ni blizu kao nekada. Odem kad mi igra prijatelj Tom Stojković ili kad me Vitez pozove na Histrione. Opravdam se da ne stignem, a zapravo sam izgubio kemiju prema tim stvarima. Kad sam bio mlad i visio po kazalištu, jako sam se čudio Ladanu koji mi

je govorio da on uopće ne ide u kazalište...

Izgubilo se i to davno druženje glumaca i slikara; nekad su zajednički slavile akademije. Rijetko vidim glumce na izložbama, svi smo zabavljeni sobom...

Uvažavaju li se slikari međusobno? Ima li i u kojoj mjeri taštine i zavisti?

Ima i jednog i drugog. Na tu temu Arsen Dedić ima nekoliko duhovitih i briljantnih rečenica o umjetnicima...

Prodaju li se slike danas; može li se od kvalitetnog slikarstva živjeti?

Kad ste dugo u tom poslu – može se. Stvorite tijekom godina neko okruženje prijatelja, kupaca, ljubitelja umjetnosti... Mislim da imam sreću da spadam u one rjeđe slikare koji kod nas mogu živjeti od svog rada. A to je naj-

ljepši životni spoj – živjeti od onoga u čemu uživajte!

Koje su ti želje još uvijek vrlo žive, što još želiš činiti, kuda ići, koje i kakve slike naslikati, koja vina kušati?

Želim puno slikati i biti sve bolji u tome. I naravno, želim u nekom dragom društvu piti fina vina, odmarati oči na nekoj zgodnoj ženi makar ona bila za drugim stolom ili u prolazu.

Gdje se osjećaš najbolje?

U ateljeu. I doma. I među prijateljima bez obzira gdje...

Uredio sam posljednje rečenice ovog razgovora, kliknuo na „save”, pa polako okrenuo glavu. U čistom, srebrnom okviru, preko gotovo cijelog zida, uhvaćen u mojoj radnoj sobi, uhvaćen ali ne i ukroćen, stoji moj val od bure, velikog Vata Kuliša. ❖

RADIO
101
POWER STATION

LEGEND

ON AIR

101 MHz | www.radio101.hr